

A szerajevói nagy per.

Komitácsi tanfolyamot is rendeztek.

(Saját tudósítónktól.) Szerajevóból jelentik: *Blazsin* Anna és *Pusara* Mihajló tanuk vallomásairól fölvevett jegyzőkönyveket olvasták ma délelőtt föl, amelyek azonban semmi fontosat nem tartalmaznak.

Ezután *Kristanovic* Trišku tanut hallgatják ki. Orthodox szerb vallású, az annexió előtt Boszniába ment, hogy állást keressen. Belgrádban a szerb csendőrök letartóztatták s azt kérdezték, hova megy, mire ő azt válaszolta, hogy Boszniába akar menni, mert Szerbiában nem talál foglalkozást. Az egyik csendőr erre azt mondta neki, hogy maradjon Szerbiában, mert itt szükség van emberekre. A komitácisnál majd gondoskodnak róla.

A tanu szerint a zselini Zvjenac-kávéházba küldték őt, hogy jelentkezzen *Tankosics* Volio kapitánynál. *Tankosics* alkalmazta őt mindjárt komitácisnak. Később *Pribicsevics* Milán irodájában vitték. Itt paraszti ruhába kellett öltözködni és egy hónapra vidékre mennie. Eleinte csak huszan voltak a tanfolyamon, de később már száznegyvenen.

Harc a trén körül.

Egy szegedi fuvaros élményei.

(Saját tudósítónktól.) Bozontos szakállu, erősen megviselt kinézésű férfival találkoztunk ma délelőtt. Feleségével és egy öt éves gyermekkel bandukolt az utcán végig, miközben kezeivel élénken kísérte beszédjét. Az északi harcokról beszélt. Az élénk gesztusokkal beszélő férfi mint használható fuvaros megfordult a nagy események színhelyén, egy eltévedt golyó azonban egyelőre munkaképtelenné tette. A jobb kezét érte a veszedelem, olyan súlyosan, hogy orvosi ápolás után most hazaküldték: hadd pihenje ki fáradalmait. A megsebesült civilt V. Jánosnak hívják. Béke idején jámbor földművelő. Egész vagyonát két kis apró lovacskából állott, melyekre most, vele együtt, szükség volt. V. nem is bánta, szívesen állott rendelkezésére a hadseregnek és így egy szép napon felpakolt és elkocsizott több társával egyetemben. Azóta sok mindenben ment át, veszélybe azonban természetesen schasem jutott, mert mindig jóval a harctér mögött kaptak foglalkozást. A múlt héten azonban mégis baj történt, melyről V. a következőkben adta elő mondanivalóit:

— A múlt hét elején történt, amikor katonáink fismét alaposan felülkerekedtek az oroszok. Nekünk fuvarosoknak egy kis galíciai faluban akadt dolgunk, ahonnan különféle holmit kellett katonáink után vinni. A helmiakat nagy nehezen beszereztük és kocsiinkra rakva, egy keddi nap reggelén megindultunk. Hosszu kocsisort alkotva, gyanútlanul, ugyyszólván jókedvvel haladtunk előre és még csak nem is sejtettük, hogy milyen kritikus helyzetbe keveredünk. Délelőtt tíz óráig már körülbelül husz-huszonöt kilométernyi utat tettünk meg és már közeledtünk rendeltetési helyünkre. Előbb azonban váratlan események adták elő magukat.

— G. község előtt ugyanis hirtelen nagy lovascsapatot láttunk felénk tartani. Eleinte azt hittük, hogy a mi katonáink és így minden különösebb izgalom nélkül haladtunk tovább. Közelebb érve azonban észrevettük, hogy a lovasok hosszú lándzsákat tartanak kezükben és fejükön nagy kucsmát éktelenkedik. Fölismertük őket: *kozákok voltak*. El lehet képzelni, hogy nem kis ijedtség vett erőt rajtunk s zavarunkban azt sem tudtuk, hogy mit csináljunk. Visszafordulni esztelen-ség lett volna, mert mire mi megfordulunk, addigra valamennyiünket leöldösnek. Én egészen elől haladtam a sorban, talán a negyedik lehettem és így el voltam készülve a legrosszszababrra.

— Közben a kozákok elém jöttek és a vezetőjük megállást intett. Jól megnéztem

Kitanították őket aknakerakásra, alagutak robbantására és vasúti vonalak megrongolására. Jankovics Bózsó tábornok többször inspicálta őket és élelmezésüket ő fizette. Azonkívül csak huszonöt parát kaptak naponta.

Pribicsevics Milán is két havonként inspicálta őket. *Tankosics* és *Dajisc* a Narodna Obrana választmányának voltak tagjai. Az annexió után elvették tőlük a bombákat. *Jankovics* tábornok vette őt ezután szolgálataiba. Tulajdonképpen a Narodna Obrana szolgálatában volt ezáltal. *Jankovics* többször küldte különböző levelekkel Sabáczra és határvidékre. Ezenkívül ő közvetítette a leveleket Kis-Zvornik, Losnica és Ljesnica közt. Hogy a levelek mit tartalmaztak, azt nem tudja.

Jankovics tábornoktól hallotta a tanu, hogy a hatalmak úgy határoztak, hogy *Szerbia fogadja el formálisan az annexiót, de közben készüljön az első kedvező alkalomra*. A Narodna Obrana ezalatt az idő alatt kémkedéssel foglalkozott. A hadügyminisztériumban volt egy kis fegyverkészletük is.

Ezután felolvasták *Potiorek* tábornok nagy megjegyzéseit, amelyeket a háboru kitörése előtt, a borzalmas gyilkosság után tett. Ha *Potiorek* kihallgatása szükséges lesz, csak a szerb háboru után következik el.

őket, hát láttam, hogy körülbelül hatvanan voltak, valamennyi olyan félelmetes arcú, hogy szinte összeborzadtam. A vezetőjük közben odalovagolt az első kocsihoz és felszólította, hogy rakja ki a koci tartalmát, mert emberei éhesek és enni szeretnének valamit. Szerencsénkre a kocsi, akihez a kozák beszélt, galíciai volt és így megértette a hozzám intézett felszólítást. Meg is mondta neki, hogy abból bizony nem fognak enni, ami a kocsin van, mert az egyáltalában nem gyomorba való dolog. A kozák erre odaugrott a kocsi derékhoz, egyik kezével föltekarta a ponyvát és belenézett a kocsi baba. Bizony nem enni-váló volt az, mert csak bórdarabokat és bakancsokat láthatott a kocsi baba. Ezzel aztán be is érte a kozák, pedig nagy számár volt, mert a bakancsok alatt csupa jó frissen sült kenyerek, jófajta cipők lapultak meg. Látzott a kozák arcán, hogy rettenetesen bosszankodnak, nem is állották meg szó és hitanság nélkül. Neki rohantak az első kocsi baba befogott lovaknak és a hosszú pikájukkal leszurtek közülök vagy hat darabot. Talán tovább is folytaták volna, ha közbe nem történt volna valami. A baloldalt levő erdőből ugyan is egyszerre csak hatalmas robajlás hallatszott. Mintegy *harminc huszár* vágatott felénk olyan erős iramban, hogy a föld csak úgy rengett. Egy főhadnagy vezette őket, aki erős hangon kiáltott hozzám:

— *Ne féljete! Jövünk már!*

— Hát jöttek is, de úgy, hogy az embernek elszorult a szíve. Mint a fergeg, úgy rontottak neki a meghökkenő kozákoknak, akik szinte megdermedten állottak egy helyben. Mire magunkhoz tértek, már késő volt. A villogó kardok úgy csapkodtak soraikban, hogy gyönyörűség volt nézni. Nem vagyok valami nagyon bátor ember, de azt mondhatom önnek, uram, hogy szinte irigyeltem a huszárokat és úgy szerettem volna én is közöttük lenni. De hát nem lehetett és így meg kellett elégednem azzal, hogy végig nézzem az irtózatot. Nem sokáig tartott. Alig 10 percre rá, már annyi kozák fordult le a lováról, hogy csak úgy tarkállott tőlük a föld. A többiek, lehetnek talán huszan, gyors vágatásban elszárguldtak. Később ezeket is összefogdosták. A huszárak közül három esett le a lóról, az orosz pikája járta át őket. Szépen eltemettük őket, külön sírba pedig a kozák halottakat hantoltuk el.

— A váratlan segítséget sehogysam értettem meg. Csak később, amikor már készen voltunk a temetéssel és újból indulásra készülődtünk, tudtam meg a dolgot. Amig tudniillik a kozák vezetője az első kocsi

beszélgetett, a kocsi utolsó embere, egy *István* nevű fuvaros szép lassan kifogta az egyik lovat a kocsijából, rája pattant és a közeli faluba vágatott, ahol — és ezt mi is tudtuk — egy nagyobb csapat huszár volt megszállva. A többi aztán gyorsan ment.

Internáltak hazabocsátása.

A *Wolff-ügynökség* jelenti: Minden 17 évesnél fiatalabb és 60 évesnél idősebb francia férfi és minden francia nő mostantól kezdve akadálytalanul elutazhatik Németország-ból. Az utirány Schaffhausen át Svájcba visz és a német hatóságok gondoskodni fognak az elutazásuk megkönnyítéséről. Az útutazás alatt a Bernben székelő iroda fog védelmükről gondoskodni. Ez az intézkedés a harcban levő államok között kölcsönösségen alapszik és a németek ugyanilyen korlátok közt hagyhatják el Franciaországot.

LONDON MÁR ÉRZI A VÉGZETÉT.

A *Giornale d'Italia* jelenti Londonból: Az angol fővárosban mindenütt a németeknek arról a fenyegetéséről beszélnek, hogy Londont Zeppelinekről fogják bombázni. A legfurcsább hírek vannak forgalomban a várható légi támadásról és a londoniak fantáziájában már rengetegre nőtt a német Zeppelinek száma. Nem kevesebb, mint hetvenöt léghajóról beszélnek. Ha ezek a hírek tulszók is, kétségtelen, hogy el kell készülni arra, hogy a németek léghajói néhány hét után át fognak repülni a csatornán.

Bakaviccek — szuronyrohamnál.

Ezt a levelet egy uriaszony adta át nekünk. A fia írta Szerbiából. Az intímabb részleteket mellőzzük:

...Nem úgy van az, mint gondolni szokták: utközében mindnyájan részt veszünk. És én sem lehetek kivétel. Nem is volna jó, hisz akkor már vagy sebesült volnék, vagy terítékre kerültem volna. De hiszen örömmel ezekkel a csodás gyerekekkel együtt harcolni. Azt hihetnék, hogy aufsnoidol az ember, ha azt mondja, hogy örül a harcnak, pedig milyen szelid, jámbor polgárok vagyunk ottlen, úgy nincs más gondolatunk itt, mint a harc és százszor szívesebben vagyunk tüzben, minthogy meneteljünk sokszor naphosszat egyfolytában a hegyek között. Sándornak jobb lehet Galiciában, de itt minden lépésnyi területet vérrel kell meghódítanunk. Fut és előlünk a híres szerb hadsereg, amely csak a balkáni népekkel tudott elbánni, mert arra van berendezkedve.

A mi sturmjainknál dicsőbb nincs a történelemben. És a fiuk akkor se veszítik el a jókedvüket. Sőt van olyan, akinek pipa lóg a szájában, mikor rohamra futunk. Micsoda rohamok ezek! A legények kiáltása tulharsogja az ágyudörgést. *Hurrá magyarok! Éljen a haza! Éljen az ezredes ur! Előre!* Aztán ha megáll a szerb, mert csak néha várja be a szuronyt, csak hallja az ember:

— *Élsz-e, koma?*

— *Élek. Vágd a kutyát! A nem jó istenit neki.*

— *No, ezt a Józsi sógoroméért! A kontyodba, büdös vadrac.*

— *Fogjad, Gyorgye!*

— És dolgozik a bajonett, mintha gép hajtana a legények karját, pedig nem mai gyerekek. De szurt sebet a mieinknél nem láttunk. Annál több szerbet pusztít a bajonett.